עין משפט נר מצוה

מ א מיי' פי"ד מהל' נשיאות כפים הל' א סמג עשין כ טוש"ע א"ח סי' קכח סעיף י:

מא ב מיי' שם פט"ו הל' יב [טור א"ח סי' קמח] [וכרב אלפס פרק הקורא את המגילה דף רעד. וברא"ש שם סימן כב]:

מב ג מיי' שם סמג שם טוש"ע א"ח סי' קכח סעיף ב:

מג ד ה מיי' שם הל' יא טוש"ע שם סעיף ח:

מד ו מיי' שם הל' י סמג שם טוש"ע שם סעיף כ:

מה ז מיי' שם פט"ו הל' ט סמג שם טוש"ע שם סעיף כה:

מו ח ט מיי' שם הל' ח טוש"ע שם סעי' כד:

מז י מיי' שם הלכה ט טוש"ע שם סעי' כה:

מח כ מיי' שם הל' ח טוש"ע שם סעיף כד וסימן נה סעיף כ:

ל [מיי' פי"ו מהל' פרה אדומה הל' ז]:

משלהם תהא והילכתא כוותיה דאביי [א]ולית הילכתא כוותיה דרב חסדא: (סימן מתאו"ה לברכ"ה דוכ"ן בעבוד"ה כו"ס מכי"ר נהנ"ה בעגל"ה): אמר ר' יהושע בן לוי מנין שהקב"ה מתאוה לברכת כהנים שנאמר [1]ושמו את שמי על בני ישראל ואני אברכם ואמר רבי יהושע בן לוי [ב]כל כהן שמברך מתברך ושאינו מברך אין מתברך שנאמר [2]ואברכה מברכיך ואמר ר' יהושע בן לוי [א)][ג]כל כהן שאינו עולה לדוכן עובר בשלשה עשה כה תברכו אמור להם ושמו את שמי רב אמר חוששין שמא בן גרושה או בן חלוצה הוא ולא פליגי הא דסליק לפרקים הא דלא סליק לפרקים ואמר ר' יהושע בן לוי [ד]כל כהן שאינו עולה בעבודה שוב אינו עולה שנאמר [3]וישא אהרן את ידיו אל העם ויברכם וירד מעשות החטאת והעולה והשלמים מה להלן בעבודה אף כאן בעבודה איני והא ר' אמי ורבי אסי סלקי רבי אמי ורבי אסי מעיקרא הוו עקרי כרעייהו ממטא לא הוה מטו התם וכדתני ר' אושעיא [ה]לא שנו אלא שלא עקר את רגליו אבל עקר את רגליו עולה [ב)]ותנן נמי [ו]אם הבטחתו שנושא את כפיו וחוזר לתפלתו רשאי והוינן בה הא לא עקר אלא דנד פורתא הכא נמי דעקר פורתא ואמר ריב"ל אין נותנין כוס של ברכה לברך אלא לטוב עין שנאמר [4]טוב עין הוא יבורך כי נתן מלחמו לדל אל תיקרי יבורך אלא יברך ואמר ר' יהושע בן לוי מנין שאפי' עופות מכירין בצרי העין שנאמר [5]כי חנם מזורה הרשת בעיני כל בעל כנף ואמר רבי יהושע בן לוי כל הנהנה מצרי העין עובר בלאו שנאמר [6]אל תלחם את לחם רע עין וגו' כי כמו שער בנפשו כן הוא אכול ושתה יאמר לך וגו' רב נחמן בר יצחק אמר עובר בשני לאוין אל תלחם ואל תתאו וא"ר יהושע בן לוי אין עגלה ערופה באה אלא בשביל צרי העין שנאמר [7]וענו ואמרו ידינו לא שפכו את הדם הזה וכי [ג)]על לבנו עלתה שזקני ב"ד שופכי דמים הם אלא לא בא לידינו ופטרנוהו ולא ראינוהו והנחנוהו לא בא לידינו ופטרנוהו בלא מזונות לא ראינוהו והנחנוהו בלא לוייה אמר אדא א"ר שמלאי [ח]בית הכנסת שכולה כהנים כולן עולין לדוכן למי מברכין אמר ר' זירא לאחיהם שבשדות איני [ט]והתני אבא בריה דרב מנימין בר חייא [ד)]עם שאחורי כהנים אינן בכלל ברכה לא קשיא [ה)]הא דאניסי הא דלא אניסי והתני רב שימי מבירתא דשיחורי בית הכנסת שכולה כהנים מקצתן עולין ומקצתן עונין אמן לא קשיא [י]הא דאישתייר בי עשרה הא דלא אישתייר בי עשרה גופא תנא אבא בריה דרב מנימין בר חייא עם שאחורי כהנים אינן בכלל ברכה פשיטא אריכי באפי גוצי לא מפסקי תיבה לא מפסקא מחיצה מאי ת"ש [ו)]דאמר רבי יהושע בן לוי [כ]אפילו מחיצה של ברזל אינה מפסקת בין ישראל לאביהם שבשמים איבעיא להו צדדין מהו אמר אבא מר בר רב אשי ת"ש דתנן [ל]נתכוון [ז)]להזות לפניו והזה

כל כהן שאינו עולה לדוכן עובר בשלשה עשה. ירושלמי במסכת נזיר פרק כהן גדול מהו שיטמא אדם לנשיאת כפים אמר דר' אבא בר כהן אמר קמיה ר' יוסי בשם ר' אחא מטמא כהן לנשיאת כפים שמע ר' אחא ואמר אנא לא אמרי ליה כלום חזר ואמר או דילמא לא שמע מיניה אלא כיון דאמר ר' יהודה בר פזי בשם ר"א כל כהן שעומד בבהכ"נ ואינו נושא את כפיו עובר בעשה וסבר למימר שמצות עשה דוחה למצות ל"ת אמר אנא לא אמרית ליה אייתוניה ואנא מלקי ליה [ר' אבוה הוי יתיב ומתני בבי כנישתא דקיסרין והוי תמן מיתנא ואתא עונתא דנשיאת כפים ולא שאלון ליה] אתא עונתא דמיכליה ושאלון ליה אמר להון על נשיאות כפים לא שאילתון לי ועל מיכלא אתון שאלון כד שמעון כן הוה כל חד וחד מנהון משמט גרמיה וערק: **הא** דסליק לפרקים. ה"ה אי לא סליק אלא דמחזיק נפשיה ע"י מתנות כהונה כמו שאמר בפרק הזרוע (חולין דף קלג.) אמר אביי מריש הוה חטיפנא מתנתא וכו' עד משקל נמי לא שקילנא לבר ממעלי יומא דכיפורי לאחזוקי נפשי בכהני ולפרוס ידיה אנסי ליה עידניה: **הא** דאניסי הא דלא אניסי. בסוף מסכת ר"ה (דף לה.) אמרי' דדוקא הני שבשדות אניסי אבל הני דקיימי במתא לא אניסי: **מחיצה** מאי. י"ל דדוקא בדלא אניסי קמבעיא ליה אבל בדאניסי פשיטא דמי גרע מאחיהם שבשדות וא"ת אי לא אניסי אמאי עדיפי מעם שאחורי הכהנים בלא הפסק מחיצה י"ל עם שאחורי הכהנים מראין בעצמן כאילו אין הברכה חשובה בעיניהם דכתיב אמור להם פנים כנגד פנים והן עומדים אחורי עורף אבל בהפסק מחיצה כיון דלא קיימי אחורי עורף לאו מילתא היא דלא חזינן דקפיד קרא בהכי. מההיא דסוף מס' ר"ה (דף לה.) משמע דה"ה לתפלה והכי משמע נמי בפרק כיצד צולין (פסחים דף פה:) דתנן אבר שיצא מקצתו לחוץ מן האגף ולפנים כלפנים מן האגף ולחוץ כלחוץ אמר רב וכן לתפלה ופליגא דר' יהושע בן לוי דאמר רבי יהושע בן לוי אפי' מחיצה וכו' מדקא פשיט סתמא דגמ' ממילת' דריב"ל ש"מ דקיימא

משלהם תהא. אזהרה זו הכהנים יזהירו: **ושמו את שמי.** תלה הכתוב הדבר בכהן להיות ברכה זו שימת שמו על עמו ולא עשאה צורך ישראל אלא צורך מקום: **ואברכה מברכיך.** דאילו ואני אברכם אישראל קאי כר"ע דאמר באלו טריפות (חולין דף מט.) למדנו ברכה לישראל מפי כהנים מפי הגבורה לא למדנו כשהוא אומר ואני אברכם הוי אומר הכהנים מברכים את ישראל והקב"ה מסכים על ידם: **לפרקים.** בחגים ובמועדים: **שאינו עולה בעבודה.** קודם שיסיים שליח צבור רצה צריך לעלות על הדוכן: **וירד מעשות.** אלמא בעוד עבודה בידו בירך ואח"כ וירד מעשות אלמא השתא הוא דגמר: **מעיקרא הוו עקרי כרעייהו.** ממקומן בעבודה אבל רחוק היה מקומן מן הדוכן ולא מטו עד דגמרה ברכת העבודה: **ותנן נמי.** בברכות אם הבטחתו כו'. רישא הכי איתא העובר לפני התיבה לא יענה אמן אחר הכהנים מפני הטירוף ואם אין שם כהן אלא הוא לא ישא את כפיו שלא תיטרף דעתו בשובו לתפלתו ולא ידע להתחיל מיד בשים שלום ואם הבטחתו שהוא מלומד בדבר ולא תטרף דעתו נושא את כפיו וחוזר לתפלתו: **רשאי.** לישא את כפיו: **והא לא עלה בעבודה.** אלא דעקר פורתא וש"מ סגי בהכי שעוקר מעט רגליו לילך נגד הדוכן בעבודה: **לברך.** בהמ"ז: **לטוב עין.** שונא בצע וגומל חסד בממונו: **מכירין בצרי עין.** ואין אוכלים משלהם: **כי חנם מזורה הרשת.** לעיל מיניה משתעי בצרי עין נארבה לדם וגו' כל הון יקר נמצא וגו'. כי חנם מזורה הרשת לשון יזורה על נוהו גפרית. כך דרכם של ציידים לזרות חטים ושעורים ברשתם כדי שיבואו העופות לאכול ואלו צרי העין חנם מאכלין מזונות שזורין ברשתם בעיני כל בעל כנף שאף הן מכירין בהן ואין נהנין ממזונותיהן: **כי כמו שער בנפשו.** שער זה על כרחנו לשון פעל הוא ונקודתו מוכחת עליו שאליו קמץ ואחריו פתח וטעמו למטה כאילו זה האוכל מיצר והשעיר בנפשו של צר עין וכן הוא לשון כתאנים השוערים (ירמיה כט). ומנחם בן סרוק פירשו לשון שיעור תמיד הוא משער כמה יאכל זה ועד מתי: **ופטרנוהו בלא מזונות.** כלומר למזונות הוצרך ולא היה לו ורואה אחד נושא מזונות ובא לאוטפס ממנו לאונס רעבון ועמד זה עליו והרגו: **בלא לוייה.** חבורה שילך עמהם: **שבשדות.** דאניסי במלאכתן ואין יכולין לבא: **דלא אניסי.** העומדין בבהכ"נ אחורי הכהנים לא אניסי אלא שאין הברכה חשובה עליהם לעקור רגליהם ולבא לפני הכהנים להיות מתברכים פנים כנגד פנים כדת הלכך אינם בכלל ברכה כדאמרי' כה תברכו פנים כנגד פנים: **מבירתא דשחורי.** לשון בירה. שחורי מקום: **אישתייר בי עשרה.** מקצתן עולין לדוכן והעשרה עונין אמן. לא אישתייר בי עשרה לא חשיב לברכה למודייהו הילכך כולן עולין ומברכין לאחיהם שבשדות: **אריכי באפי גוצי לא מפסקי.** בין כהנים מהיות בכלל ברכה דאם כן אין לדבר סוף:

והזה

תוספות שאנץ

ת"ש דא"ר יהושע בן לוי אפי' מחיצה של ברזל אינה מפסקת בין ישראל לאביהם שבשמי' וקשה דלענין מה מיירי אי לענין צירוף קשה מדאמרי' פרק כל גגות ציבור בקטנה ויחיד בגדולה אין מצטרפין וא"כ פליג עליה דר' יהושע בן לוי ואי לענין לצאת בו ידי חובתו א"ר יהושע בן לוי דאפי' מחיצה ברזל וכו' אבל לעולם אינו מצטרף וא"כ הכי קאמר רב התם וכן בתפלה פרק אין צולין גבי פסח הנאכל בחבורה מן האגף ולפנים כלפנים מן האגף ולחוץ כלחוץ אגף היינו משקוף ואמר רב עלה וכן לתפלה והיכי קאמר רב שלא יצא ידי חובתו והתנן היה עובר אחורי בית הכנסת ושמע קול שופר או קול מגילה אם כוון לבו יצא ופרי' דהתם עובר אחורי בית הכנסת ושמע קול [ח)] מודה דיצא ידי חובתו אבל לענין דבר שבקדושה צריך כגון קדיש וברכו וקדושה לדין זה אמר רב דמפסקת:

ח) נ"ל דלא בעי עשרה שפיר לא יד"ח אבל לענין דבר שבקדושה דצריך עשרה כגון וכו'.

מסורת הש"ס

א) [מנחות מד.], ב) ברכות לד., ג) לקמן מה:, ד) ר"ה לה., ה) פסחים פה:, ו) פרה פרק יב מ"ב, ז) [illegible], ח) [לעיל ע"א], ט) רש"ל.

◆

תורה אור השלם

1. וְשָׂמוּ אֶת שְׁמִי עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַאֲנִי אֲבָרְכֵם: במדבר ו כז
2. וַאֲבָרְכָה מְבָרְכֶיךָ וּמְקַלֶּלְךָ אָאֹר וְנִבְרְכוּ בְךָ כֹּל מִשְׁפְּחֹת הָאֲדָמָה: בראשית יב ג
3. וַיִּשָּׂא אַהֲרֹן אֶת יָדָיו אֶל הָעָם וַיְבָרְכֵם וַיֵּרֶד מֵעֲשֹׂת הַחַטָּאת וְהָעֹלָה וְהַשְּׁלָמִים: ויקרא ט כב
4. טוֹב עַיִן הוּא יְבֹרָךְ כִּי נָתַן מִלַּחְמוֹ לַדָּל: משלי כב ט
5. כִּי חִנָּם מְזֹרָה הָרָשֶׁת בְּעֵינֵי כָּל בַּעַל כָּנָף: משלי א יז
6. אַל תִּלְחַם אֶת לֶחֶם רַע עָיִן וְאַל תִּתְאָו לְמַטְעַמֹּתָיו: משלי כג ו
7. וְעָנוּ וְאָמְרוּ יָדֵינוּ לֹא שָׁפְכֻה אֶת הַדָּם הַזֶּה וְעֵינֵינוּ לֹא רָאוּ: דברים כא ז

◆

מוסף רש"י

אם הבטחתו שנושא את כפיו וחוזר לתפלתו. כלומר אם בטוח הוא שאין דעתו מטורפת מאימת הצבור (ברכות לד.). **לא בא לידינו ופטרנוהו בלא מזונות.** והיינו ידינו לא שפכו, לא נהרג על ידינו שפטרנוהו בלא מזונות והוצרך ללסטם את הבריות ועל ידי כך נהרג (לקמן מה:). **והנחנוהו בלא לוייה.** יחידי בלא חבורה, והיינו ועינינו לא ראו (שם). **עם שאחורי כהנים אינן בכלל ברכה.** ואע"פ שעם שבשדות בכלל ברכה, הני דמצי למיתי קמי כהנים ויפנו כהנים אליהם ויברכום והם לא באו, אינן בכלל ברכה (ר"ה לה.). **אפילו מחיצה של ברזל אינה מפסקת בין ישראל לאביהם שבשמים.** שאין הפסק לפני המקום, שהכל גלוי וידוע לפניו ואין סתימה לפניו (פסחים פה:).

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones